

TÜRKİYE'NİN DIŞ POLİTİKASINDA STRATEJİK DEĞİŞİM

Aydınlık Gazetesi, 24 Eylül 2016

Yıldırım Koç

Eylül'ün ilk haftasında Şanghay Üniversitesi'ndeki bir toplantıda ve ardından Şiamen'deki bir uluslararası toplantıda Türkiye'deki gelişmeler konusunda konuşmam vardı. Bu toplantılar dışında da bazı Çinlilerle görüştüm.

Konuştuğularımın büyük bölümü gelişmeleri tarihsel bir bakış açısıyla incelemeyi, Türkiye'nin hâlâ bir NATO üyesi olduğunu, Atlantik sisteminden kopamayacağını düşünüyordu. Ben de, Türkiye'nin dış politikasında stratejik bir değişikliğin mümkün ve olası olduğunu anlatmaya çalıştım.

ATLANTİK SİSTEMİ'NE KATILMA

Türkiye, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra, çeşitli nedenlerle bağımsızlığı dış politikadan ayrıldı ve ABD'nin başını çektiği Atlantik sistemine katıldı.

Dünyada Soğuk Savaş yaşanıyor. ABD'nin Türkiye'den talebi, Sovyetler Birliği'nin olası bir saldırısına karşı Batı dünyasına birkaç günlük bir zaman kazandıracak bir direniş gösterebilmesiydi. Türkiye'den istenen, saldırı değildi, Batı'nın savunmasına destekti. Ayrıca, Türkiye'nin Sovyetler Birliği'ni çevreleyen Yeşil Kuşak içinde yer alması da isteniyordu.

Bu iki talep karşılığında, Türkiye'nin toprak bütünlüğünün güvence altında olduğu ileri sürülüyordu.

Türkiye, bu koşullarda, NATO'nun çeşitli olanaklarından yararlandı. Bağımsızlığı büyük darbe yedi ve Türkiye'deki ABD üsleri nedeniyle büyük tehdit altındaydı; ancak bir sıcak savaş yaşanmadan bu dönem atlatıldı.

Bu dönem boyunca Türkiye ile ABD arasında önemli taktik anlaşmazlıklar da oldu; ancak bunlar Türkiye'nin Atlantik sisteminin dışına çıkmasına yol açmadı.

YENİ TALEPLER

1980'li yılların sonunda Sovyet sistemi dağıldı. 1991 yılında da Sovyetler Birliği çöktü. ABD, tek kutuplu dünyanın hakimi gibi gözüktü.

ABD, bu hakimiyetini daha da pekiştirmek amacıyla Büyük Ortadoğu ve Kuzey Afrika Projesi'ne girişti. Ancak bu projeyi hayata geçirmede kendi askerlerini ölüme göndermek yerine, Türkiye'yi taşeron olarak kullanmaya çalıştı. Soros'un ifadesiyle, Türkiye'nin en iyi ihraç ürünü, askerleriydi. Ancak NATO'nun etkisi altında yetiştirilmiş askerler bile buna karşı çıktı. Türkiye, 1991 Körfez Savaşı'na da, 2003 yılındaki Irak saldırısına da katılmadı.

Soğuk Savaş'ta savunmada destek isteniyordu. Yeni dönemde saldırıda görev istendi.

ABD, bu bağımsızlıkçı tavrı, kumpas davalarıyla cezalandırdı. Fethullahçı casusluk ve terör örgütü Türk Silahlı Kuvvetleri'ne etkili bir biçimde sızdırıldı. Kemalist subayların tasfiyesiyle FETÖ'cü subayların önü açıldı. PKK'nın faaliyetleri de artırıldı.

Türkiye'nin bir iç savaşa sürüklenme sürecini Türk Silahlı Kuvvetleri 24 Temmuz 2015 günü başlayan mücadelesiyle önledi.

ABD'nin 1980'li yıllardan itibaren ikinci önemli sorunu, kendi yetiştirdiği İslamcı teröristlerdi. İran'da Humeyni'nin iktidara gelmesinin ardından önce Şii militanlar ABD dışındaki Amerikan hedeflerine büyük saldırılar düzenledi. 1993 yılında ise New York'ta Dünya Ticaret Merkezi'nde büyük bir bomba patlatıldı. ABD, dünyada radikal İslamcı hareketlere karşı "mutedil İslam"ı geliştirme çabasına girişti. Çeşitli ülkelerdeki girişimler başarısızlıkla sonuçlandı. Yarış, Fethullah Gülen grubu kazandı.

ABD'nin yeni dönemdeki iki isteği de Türkiye'yi bir felakete götürecektir nitelikteydi.

Nitekim 15 Temmuz darbe girişimi bu felaketin boyutlarını gösterdi.

Bu durumda, Türkiye'nin dış politikasında stratejik değişimin nesnel (objektif) koşulları mevcuttur. Hükümetin başka çaresi kalmamıştır. Görev, Atlantik sisteminden kopuşun öznel (sübjektif) koşullarını oluşturmaktır.